

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

UN TRIMESTRE

Dins Espanya: una pesseta.
Fora d'Espanya: dues pessetes.

Redacció General Barceló-1-2.º

Administració Sta. Eulària, 25.

PALMA DE MALLORCA

LA AURORA

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A Manacor: Ca-Mestre Antoni Fiol Ferrer, 5.—Ca l'amo Andreu Alcover, Plaça del Palau, 2.

A Palma: Llibreria d'En Guasp, Morey, 6.—Taller d'encuadernacions d' En Francesc Ferrer, Sta. Eulària, 25.—Llibreria Ernest Frau, Brossa.—Llibreria d'Alomar i Fontdevila, Brossa.

Surt cada dissapte per donar ventim i altres herbes an es qui s'ho guany

Recapte

Es mancab de neixements

i s'esperit cristià

Ja's sab que una de ses nafres més pudentes i vergonyoses de sa falta de religió i de falta d'esperit cristià és que mancaben neixements tant com augmenta sa corrupció bistiencia. I aqueixa nafra se notá primer a França, es gran agre de sa irreligió i de s'impiedad i per lo mateix de s'egoisme satànic. De França, s'horrible taca s'ès extesa a ses altres nacions: a Bèlgica, a Suïssa, a Alemanya. Es més tocats d'aqueixa tara ignominiosa son es socialistes, que professen com a principi s'horrible teoria de Malthus. No poremesser més explícits per no embrutar es net. Es tan vergonyosa aquesta cosa, que un només la pot apuntar i encara de lluny, just per fer-la avorir i detestar, just perque la gent se'n aborrón i es qui n'están nets, que encara dins Espanya, gracies a Deu son s'immensa majoria, per res d'aquesta vidas'hi vulguin embrutar.

Veim dalt *Catholic Times* de Londres dessegón divenres de corema que a sa Cambra de Diputats de Prussia s'altre dia hi va haver un debat sobre això des mancab des neixements, perque es una cosa que preocupa de bon de veres ets homos d'Estat alemanys. El Dr. Hirsch, socialista, diputat per Berlín, assegurá que és una equivocació es creure que es socialistes son favorables a ses teories que duen an es mancab de neixements. El Dr. Kirchner, Director General des Ministeri de l'Interior, digué que se'n alegrava perque era sa primera volta que havia sentit cap socialista condemnar sa doctrina malthusiana.

Aquí lo que hi ha que, si per una banda a Alemanya hi ha certs socialistes i una partida de protestants que són contraris a tan vergonyosa teoria, d'altra banda la defensen i la practiquen ets altres socialistes i ets altres protestants. Així és que durant aquell debat va prendre la paraula es Baró von Steinacker, diputat des Centre catòlic i doná per cert i segur que es socialistes dins ses seues societats i xibius ensenyen la gent de practicar tal teoria crimiinal.

Es general entre ets alemanys sa por de que es mancab de neixements no sia un perill gravíssim p'és pervindre d'una nació com Alemanya que funda tot es seu Poder en sa forsa armada. Un diputat lliberal des Parlament prusià, el Dr. Lohmann declará que s'acutit i s'influencia de sa Jerarquia catòlica i des Clero catòlicera sa salvaguardia més segura de l'Imperi.

Insisteix *Catholic Times* en un fet eloquentíssim a favor de la Fe Catòlica, i és que a on se viu que mancaben notablement es neixements, sempre és a qualche banda a on la gent es poc catòlica o no hu és gens. Ses poblacions catòliques mantenen per tot arreu s'antiga proporció des neixements poc sa poc llá. A Alemanya sa proporció des neixements dins ses regions catòliques es de 412 per 10000, allá on dins ses regions protestants sols es de 177 per 10000. A ses nacions catòliques com Austria, Italia, Espanya i Bèlgica sa proporció des neixements es alta, mentres que, segons els comptes del Dr. Juan Rost (*Religion and the Fall of the Birth-*

rate), es neixements dins ses nacions protestants són un deu per cent més pocs que dins ses nacions catòliques. A Bèlgica dins sa regió flamenca se nota una diferencia ben grossa respecte de neixements: n'hi ha molts més an aquelles bandes a on casi tothom és catòlic que no allá on es catòlics no son gaire. A Holanda se nota sa mateixa diferencia entre ses regions catòliques i ses protestants, i lo mateix n'hi pren a Suïssa. Sí, tant a Holanda com a Suïssa se dona es cas curiosíssim de quel'Esglesia Catòlica creix una cossa grossa, degut an es molts de neixements que hi ha dins ses families catòliques, fins a tal extrem que dins un temps relativament curt, sense contar ses conversions que hi ha ben sovint an es Catolicisme, sa majoria de sa gent serà catòlica, senzillament perque a recta proporció neixen més catòlics que protestants. Per lo mateix, preservant ses families i ses nacions des danys i perjuis d'una civilisació que resulta tan corrompuda, l'Esglesia Catòlica no sols presta un servici immens a s'humanitat, sino que fa preveure es gran triump que arribará a obtenir damunt tot lo mon, fent-se seues totes ses nacions de la terra.

¿E-hu senten es socialistesxos pokes vergonyes, practicadors tudosses de sa vergonyosa teoria malthusiana, tan horriblement ignominiosa, que es mateixos irracionals no son capaces de practicar-la, tan absurda és ella i tan contraria a tot orde i raó? Aqueix cástic aborronador envia Deu a tots es renegats del sant Evangeli, com son es socialistes. ¡Deu les do una bona hora per convertir-se! ¡Amèn!

¡Aqueis italianíssims!

Demunt la *Civiltà Cattolica* de dia 7 d'aquest mes veim s'enfilai d'embuis de mala llei que es Govern Italiá va fer sa primera de febrer per aturar que es novell Rei d'Albania, el Príncep Wied, alemany i protestant, anás a rendir es seu homenatge an el Papa. Albania ja sabeu que és una regió que Turquia ocupava desde essigle XVI que ara amb sa darrera guerra des Balcans la va perdre, i ses grans Potencies d'Europa no volgueren que la se repartissen ets Estats Balcànics, sino que fos un Estat independent, i varen triar un príncep per esser-ne Rei, i aqueix Wied fou es venturós. An aqueixa regió d'Albania hi ha mahometans, cismàtics orientals i catòlics. El Príncep Wied feia un viatge de presentació a ses Corts d'Europa, i va considerar que havia de visitar el Papa, i demaná i obtengué sa correspondent Audiencia Pontificia per via de s'embaixador d'Austria. Se presenta a Roma per anar an el Papa, i aquí es Govern Italiá comensá a fer-li revolteries per aturar-lo de presentar-se an el Vaticá perque deien que es mahometans d'Albania se'n sentirien, lo qual era una solemne mentida. Sa questió era esborrossonar s'entrevista de Wied amb el Papa. A la fi lograren que se perllongás per més envant, quant aquell príncep haurá pres possessori des seu trono. ¡I encara dirán ets italianíssims que el Papa gaudeix a Roma de de sa llibertat més absoluta i que negú li posa es més petit obstacle di entrebanc p'és Govern de l'Esglesia Universal! ¡Quins mentiderandos! ¡quins farsants! ¡quins pokes vergonyes.

Bon porro a s'ensenyansa laica.

A Roma, ran de la Via Casilina, de-

vora sa *Porta di S. Pancrazio*, no fa gaire s'obri una *Scuola-Colonia-Regina-Elena* baix de sa direcció del professor Tamburini, una especie d'Hospici de salut per curar ses al'otes predispostes a sa tuberculosis, pagant-se tot de fondos públics i d'Establiments de Crèdit. Dins aquell Hospici tot era laic; no hi admetien cap direcció ni ensenyansa religiosa, just si sa Relligió fos sa pesta més grossa i es virus més maligne. La Reina d'Italia, que havia permés que tal Hospici duqués es seu nom, contribuía an es sosteniment de la casa i pagava s'estatge de cinc o sis al'otes. La cosa pareixia que anava de primera i que s'hi preparava una victoria colossal de s'ensenyansa i de sa beneficencia laica. Pero heu de creure i pensar que sa primera de febrer un dia la Reina alsa es cap i s'esquitxa a la *Scuola-Colonia-Regina-Elena* per veure aquelles al'otes que ella hi sostenia com s'hi camven.

¿Que me'n direu? Ell la Reina les trobá an aquelles al'otones tan mal cuidades i la casa tan poc en derc, que no pogué amagar es seu desagrado, i gira en cóva cap an el Quirinal i dona orde an el Gentil-homo de Cort que se'n vaja immediatament a la *Scuola-Colonia* i trega aquelles al'otes que hi sostenia i que les se'n men a un altre hospici, i llavó crida es Ministre de la Real Casa i li diu que fassa a sebre a la *Scuola-Colonia* que no vol que duga pus es seu nom de *Regina-Elena* perque per cap vent del mon volia amparar ni acreditar una institució que responia tan malament an es fi per que la fundaren.

Devant aquesta bomba que la Reina acabava de desparar contra la *Scuola-Colonia*, Meca des laicisme, es professor Tamburini i es demés que comandaven aquella casa, poreu fer comptes si hi degueren romandre aborronats. Si los hagués enflocat aquell cop mortal an el bisbe o el Papa, haurien fets mentiders el Papa i es Bisbes amb tots es capellans, frares i monges, pero se tractava de la Reina! I ¿que feren aquells caps-pares? E-hi pensaren bè i per primera declararen que «degut a una crisis dolorosa que s'institució travessava, havien resultat certs inconvenients, que ben aviat se resol-drien donant una nova organizació a la casa.»

I efectivament sa Junta se reuni ben aviat, en parlaren de prop i d'asseguts es compares que componien sa Junta i acordaren, just amb dos vots discordants, de treure tot es personal laic que manetjava sa cosa i confiar-ho tot a una congregació religiosa a fi de que hu manetjassen monges amb completa llibertat per dirigir-ho i cuidar-ho segons sa Relligió mana i sa sana raó ensenya.

¿Ah idó? ¿Que heu sentit siular, anti-clericaletxos, inimics mortals de s'ensenyansa religiosa? defensors i entusiastes de s'ensenyansa laica? Aixó és lo que ha succèit a Roma amb aquesta *Scuola-Colonia-Regina-Elena*! ¿Com vos fa aqueix frit, grans carronyes?

¡Aqueis merda-caners de Satanás!

P'és masonots d'Italia parlam, que están fets uns Neros com veuen que es catòlics italians cobren forsa de cada dia i que l'Esglesia Catòlica hi va endavant i que es frares i ses monges e-hi creixen una cosa de no dir. Així és

que sa masoneria sembla que ha pas-sat per orde an es seus escolans d'amen que's fa precis moure qualche cosa contra ses Ordes Relligioses a Italia. Per aixó es Govern ha manat a tots es Prefectes que cadascú dins sa seua Provincia respectiva fassa unes llistes de tots es Convents que hi ha i des nombre exacte de tots es frares o monges que hi caplleven i d'on son nadius i quina nacionalitat es sa seua i de com se viuen, quins bens tenen o amb-e quins moraduxos contenen i tot quant fan i deixen de fer. Se veu que es Governants italians en preparen qualcuna de ses seues contra ses Ordes Relligioses. Lo que hi ha que será maleta de fer una confiscació de bens contra frares i monges per lo quant ja fa estona que lo que tals Ordes adquireixen, está en cap des religiosos extrangers que hi ha, americans, inglesos alemanys. Será difícil que sa masoneria en surta amb la seua, allá on hi ha devers 228 diputats que, per sortir-hi, haguieren de firmar un compromís de no votar ni fer costat a cap projecte de llei contrari a sa Relligió. De manera que a sa masoneria li esperen molt de disgusts i molta de bilis que haver-sed' enviar. Lo que interessa que es catòlics italians no afluixin gens per res del mon i que no oblidin mai que *de s'erba molla se'n torquen*.

Sa Llei escolar a Bèlgica.

Sí, aquell famós projecte de llei escolar que es Govern Catòlic presentá a ses Corts i que es lliberals i sobre tot es socialistes li declararen una guerra a mort i amenassaren fer una vaga general i tot, idó ja está aprovat en segona lectura. E-hu votaren ses Corts dia 19 de febrer per una gran majoria. Es lliberals i es socialistes, s'entén, es diputats d'aqueis dos partits, com varen que havien perdut, se'n anaren de ses Corts en sò de protesta. Ja sabeu en que consisteix aqueixa llei: en sustancia fa iguals ses escoles primaries privades i ses de s'Estat, concedint a totes unes subvencions proporcionades an es nombre d'al'lots que hi vagen. Per lo mateix es pares poren enviar es seus al'lots a s'escola que vulguen i s'Estat dona a ses escoles un tant per cada al'lot que hi va. Aixó és sa llibertat absoluta de s'ensenyansa. I ¿per que es lliberals i socialistes són tan contraris d'aqueixa llei? Ah! és perque veuen que tota s'al'loteria se'n anirá a ses escoles des frares i de ses monges, perque es pares i mares s'estimen més es religiosos per mestres des seus infants que no es mestres laics.

¡Ah si a totes ses nacions i especialment a Espanya se posava una llei així! ¡que en quedarien de pokes d'escoles laiques! ¡quina ablanida no se'n durien tots es mestres impios! ¡De quina manera hi porien córrer ses rates dins ses escoles des mestres i catèdràtics anti-catòlics!

Mexic.

Segueix an aqueixa pobre república es desgavell més ferest. Es President Huertas se veu ja tan estret que no ha poguts pagar ets interessos des Deute públic, ha perllongat es pagament per quant millori la cosa, donant paraula solemne de que ja pagarán en porer.

Es rebel·los de sa banda des nort, amb so costat que ets Estats Units los fan, cobren més forsa de cada dia i amb lo que ocupen, que son ses provincies de Sonora, Chihuahua, Coahuila, Nueva-Leon, Tamaulipas i Sinaloa,

tracten de constituir una Federació d'Estats, baix des Protectorat d'ets Estats Units, com se suposa.

Sobre tot, ja hu veurem En Gelat de Mèxic a on se jurà. No creim que s'ajegui a cap banda bona. Es temps e-hu dirà.

Ventim

Endavant ses atxes!

Es catòlics espanyols comensen a desxondir-se en materia de periòdics; e-hi tenen més compte a protegir i favorir es seus i a fer amples i a donar ses portes p'ets uis an es contraris. Així es que es periòdics de bones idees van més xelestons i fan més es cap viu que no altre temps: duen més notícies i més telegames i són més mangívols; per això tenen més subscriptors i van quart creixent una cosa de no dir. Se veu a la lleo que sa premsa catòlica avensa de cada dia i cobra importancia. I també sa nota una gran decadencia de sa premsa anti-clerical. En general es paperots anti-clericals duen ses ombres mortes, campen prim molts d'ells, duen xetiga, i se senten de ses espipellades fortes que los peguen ets entusiastes de sa premsa catòlica. Es paperots anti-clericals e-hu amaguen, pero sa veritat és que se'n duen males estocades ben sovint de part des catòlics que les prenen molts de subscriptors que tenen de mal just, això és, subscriptors que senza sebre per que i senza donar-se'n compte des mal que feien sostenint tals paperots, los tenien i no reparaven lo dolents que són i es mal que fan.

El Radical de Madrid, s'orga d'En Lerroix, s'altra diassa tengué sa franquesa de parlar clar sobre això i amollà contra s'Obra santa de la Bona Premsa del P. Dueso tot un enfilai de remeulos, que resulten d'una gran eloquencia i d'una gran ensenyansa: Escoltau-lo an es paperot lerrouxista:

«Los neos de la asquerosa laya del P. Dueso han conseguido causarnos inmensos daños. También por idiotez y por un necio orgullo nos resistíamos a confesar esta desdicha; sin embargo, es cierta, y aquí en El Radical, como no queremos pasarnos de menos y carecemos de ese orgullo póstumo, declaramos lealmente que la Prensa no católica va de mal en peor hacia su ruina, más cercana de lo que parece; y eso antes que, a nuestros errores y a los de las Empresas, se lo debemos a la perenne conjura, al esfuerzo incesante, a la infame labor de rapa de los neos, que no paran un momento, que usan armas por nosotros despreciadas, pero terribles en sus estragos, i bien se dejan sentir, aunque lo ocultemos, en las administraciones de los periódicos y de rechazo en los haberes, en el trato que se nos da i en la consideración ante el público.

«Es bochorroso que sabiendo por la voz fatídica de sus administradores (El Imparcial ha quedado reducido a la mitad de su antigua tirada; el Heraldo baja; el trust tiene que atender, y nos consta, con los productos de El Liberal, a esas otras dos colegas...) no le devuelvan al P. Dueso y a los neos las pedradas. Porque si quisieran esos tres colegas, sólo ellos tres, ¿a donde habría ido ya el P. Dueso con su Orden, su Iris y sus tracamundanas difamatorias?»

Aqueis remeulos tan esglaiosos de El Radical denoten es maig que ets amics de la bona premsa fan an es paperots anti-clericals. Lo que interessa que aqueixa guerra no minvi, sino que s'encenga més de cada dia. Guerra an es paperots anti-clericals! Guerra an ets tots i a cada un! Guerra fins que no'n quedi cap per nat seuyal!

¡Que hi estam de contents que El Imparcial de Madrid, aqueix gran malfactor, que sols Deu del cel sap tot es

mal que ha fet dins Espanya, haja mancabat la mitat de lo que era primer! ¡Que hi estam de contents que també vaja per avall El Heraldo, que és tan cremador com El Imparcial. Un i altre, lo mateix que El Liberal, no son més que boques d'infern i vomitades d'En Barrufet! ¡Quina sort per tota Espanya si feien ui i se'n anassen a fons per a sempre!

Un mot a D. Gabriel Capó.

Aquest senyor es aquell que, dia 22 de febrer, senza comanar-se a Deu ni a Sta. Maria, s'enfilà a ses columnes del Soller i va enflocà una partida d'insinuacions malignes contra l'Il·lmo. Capítol de Canonges de la Seu referent a sa venaranda i meravellosa imatge de la Mare de Deu des Portal des Mirador, apuntant si l'haurien feta desaparèixer de Mallorca «silenciosament», d'amagat, a les sordes. Noltros dia 28 de febrer li férem avinent que era una solemne mentida tal desaparició, tota vegada que aquella matge preciosíssima se guarda amb tot esment dins es Museu Diocesà; i, que si la llevaren des portal des Mirador, va esser que estava croixida i en perill de desfer-se i caure a bossins baix de s'acció de s'aire; i censuràvem fort an En Capó que se'n fos anat a publicar es seu cocòrum senza abans enterar-se bé de lo que hi havia.

Mos creiem que no tornaria tenir ganes de treure es nas adefora devant es paper tristíssim que havia fet; pero l'home se veu que pateix de presumit i de banya i que practica allò de: *Felet, no't dons!* Així és que avui fa quinze dies tengué cara de tornar sucari ets ais demunt el Soller en defensa de sa seua virollada de dia 21 de febrer. Dissapte passat no li diguérem res perque, quant mos ne temèrem, ja teníem La Aurora plena de coses més interessants, i hu deixàrem per avui. Pero avui tampoc no tenim temps ni espai ni val la pena de posar en solfa tots es dois que mos enfloca aqueix bo de Capó. Sols d'uns quants haurem raó.

1er Diu En Capó que «fa cinc anys» que aquella imatge de la Mare de Deu «desaparegué» des Portal des Mirador i que fins ara «La Aurora» no ha explicat perque l'havien llevada de tal lloc.—¡De Capó nostre! ¿Vol dir «fa cinc anys»? Consta que la llevaren an aquella figura després de dia 16 de novembre de 1909. De manera, que, segons ses grans matemàtiques d'En Capó, de sa segona mitat de novembre de 1909 fins dia 7 de mars de 1914 van «cinc anys» justs. ¡Bones tardes tengau, Capó, amb aquestes matemàtiques vostres, tan rimades! ¿Vol dir trobau extrany que LA AURORA se sia torbada «cinc anys» a donar s'explicació d'haver llevada tal figura des Portal des Mirador? I ¿quina obligació tenia LA AURORA de donar-ne compte a negú? i vos jo Capó de l'orde! censurau LA AURORA per haver estat boca clo sa tot aquest temps, allò on vos fins ara tampoc l'heu uberta gens per demanar claricies sobre tal «desaparició» d'una estatua de tant de mèrit? ¡Vaja quin «amic de l'art» e-hi ha en vos, que deixa passar «cinc anys» senza donar cap passa per salvar un monument tan notable de s'art relligiós mallorquí o per entre-sentir-se de si ha «desaparegut» o no de Mallorca? Mirau que si es nostros monuments no tenien altres vel·ladors més zelosos que vos ¡pobres d'ells! Pero encara hi ha una altra cosa jo Capó nostre! que vos fa mostrar més sa fillassa, i és que, per interessar-vos per sa conservació d'aquella estatua veneranda, és estat precís que primer alsàs la veu a favor d'ella un cap verjo tan cap verjo com Mestre Biel de la Mel *alies* Alomar! De manera que si Mestre Biel no té sort d'entaferrar aquella raig de dois i mentides sobre aqueixa Mare de Deu des Mirador, vos tampoc no hauríeu entaferrat

es vostro raig! ¡Sí, homo! ¡«cinc anys» heu deixats passar senza entaferrar-lo! ¡De manera que no sou més que un rellotge de repetició de Mestre Biel de al Mel *alies* Alomar! ¡Cap com aquesta!

2ª Diu En Capó que avui en dia se fan desaparèixer d'amagat certes obres d'art com e-hu prova es cas des «darrer Van-der-Goes».—Bé ¿i que mos vé a contar a noltros En Capó d'això de Van-der-Goes? ¿Tal volta té cap punt de semblansa això de Van-der-Goes amb lo de la Mare de Deu des Mirador? Si En Capó ignorava absolutament que negú hagués tractat de fer desaparèixer de Mallorca la Mare de Deu des Mirador, ¿per que se'n anà a parlar-mos d'emigracions silencioses d'obres d'art? I és ben cert que En Capó no tenia cap fonament ni per sospitar que an aquest cas de la Mare de Deu des Mirador e-hi hagués res d'emigració silenciosa ni renouera! Sa sospita, per esser digna, per no esser una noningunada, ha de tenir un fonament, i és ben cert que En Capó no'n tenia cap de fonament per sospitar lo que es seu escrit entimava amb tanta de lleugeresa.

3er Lo salat es sa nova virollada d'En Capó, que ara no vol que an es Portal des Mirador posin una figura nova de la Mare de Deu en lloc de sa véia que hageren de llevar per que no acabás de fer-se benes. Idò sí, En Capó mos fa a sebre que això de que «un escultor fassa «una reproducció» d'aquella estatua «és una aberració horrible». I ¿qui volia En Capó que fés sa «reproducció»? Diu que, si l'hagués de fer En Rodin, «tal volta hi hauria allargat es coll»; pero per lo que no passa En Capó, és que l'haja de fer «un escultor» «innominat». Pero ¿i com e-hu sabeu, jo Capó que l'haja de fer un «innominat»? I ¿qui vos ha fet a vos examinador d'escultors? ¿Quina Academia ni Escola de Belles Arts vos ha declarat ni proclamat Mestre ni Doctor fins a s'extrem d'atansar-vos a definir *ex-cathedra* es graus que ha de fer un escultor per poder-li comanar s'estatua de que se tracta? ¿I tendreu cara per calificar de «vilesca artística que no's pot tol'lerar» s'acord de l'Il·lmo. Capítol Catedral de posar an el pilar des Portal des Mirador una reproducció de s'estatua que hi havia? I es calificar d'aqueixa manera ¿quin qualificatiu mereix? ¿Com no hu veis que és senzillament ridícul s'anar a dir que si s'estatua antiga no pot estar an aquell siti a on estava, «voleu que tal siti romanga buit»? «Queremos que este (siti) permanezca vacío», deis vos.

I ¿qui sou vos per «voler» això? ¿Quina autoritat, dret ni veu teniu per venir-vos-ne amb tals exigencies? ¿Com no us han de deixar cantar es qui se cuiden de la Seu? ¿Com n'han de fer gens de cas de ses vostres *pera-mateuades*? ¡No vos ne coneixem cap de títol per porer fer de Pera-Mateu en materia d'art ni per donar-ne cap lliçó a l'Il·lmo. Capítol de Canonges de la Seu!... I ¿qui vos ha enganat, compare'n Capó? ¿Voleu no escupir pus fora de sa trona?

¡Ah Capó Capó! vos mos retreis si «només tenim un to»! Bovetjau-hi gaire amb aqueis que «només tenen un to», i per ventura direu: «*Oli m'hi es caigut!*» Com es verneidíssim!

Xeixanta mil duros?

¡Xeixanta mil mentides!

Es paperetxo socialistetxo de Ciutat té sa poca alaxa de dir que ets onze mil vos que es joves mauristes tengueren a Madrid a ses darreres eleccions, les costaren devers xeixanta mil duros. ¿S'és vista mai una manera de mentir més descarada? A Madrid es contraris més grossos des mauristes feren mil elogis de sa manera noble i digna que tenen de fer propaganda i de cridar sa gent a votar per ells. A negú li va ocórrer insinuar que se'n anassen a comprar es vots, perque era

massa evident que no hi havia res de tal cosa. Se necessita esser socialistes i potoiar lluny de Madrid per porer tirar aqueixa senaiada de brutícia damunt es joves mauristes. Així son es socialistes: uns mentiders senza gens de vergonya; menten per hábit, per sistema, com s'ànima de Judes. ¡Quins canalles! ¡No tenen cura ni remei! ¡En Barrufet ja les ha enforcats i tendrán mal escapar-se'n!

Bescuit

Quina manera d'aumentar a sa man revés!

An aqueixes darreres eleccions de Diputats a Corts s'és vist de bell nou que es republicans per tot están en decadencia, van per avall. A Mallorca no han provat fins i tot de presentar cap candidat. A Menorca, a on casi sempre triumfaven, ara se'n han duita sa gran tupada: un conservador ha esampolada s'acta amb tota justicia an seu candidat En Llansó, i es pobres republicans han haguda de menjar més pols que no han volguda i han perduda sa batalla, pero de molt.

A Barcelona tots es republicans units son romasos an es siti, cantant-ne victoria es Regionalistes, uns clericals tan reconstrats, com es Marqués de Camps, En Ferrer Vidal, En Garriga i Massó.

I fora de Barcelona també los ha tocat es perdre casi per tot.

Basta dir que allà on l'any 1910 triumfaren a coranta districtes en tota Espanya ara només han triunfat a vint i un. De manera que n'han perduts denou de districtes. Mirau si és estada grossa s'esmorçada que se'n han duita.

Es gran batcul d'En Lerroix

Es estat ferest es batcul que es còs electoral ha donat an En Lerroix.

Ell només ha trets tres diputats es seu partit. I això que ell se deixava dir publicament que dins Espanya no poria governar negú contra es seu partit i que es seu partit s'imposava a tot Espanya. Aqueixes eleccions són estades sa millor contestació que li porfen donar. ¡Bona casta d'imposar-se es lerrouxistes a tot Espanya! allà on es Regionalistes de Barcelona els han derrotats de sa manera més ignominiosa, guanyant-los de més de quatre mil vots! ¡A Barcelona, es fort d'En Lerroix, a Barcelona En Lerroix ha perdudes ses eleccions, allà on sempre guanyava! ¡En Lerroix no ha tengudes forces per sortir diputat per Barcelona! No ha pogut triumfar més que a un pobletxo d'Andalucía i encara amb so costat que es Govern li ha fet! ¿Què és En Lerroix, una volta destronat a Barcelona? ¡Es un no-res! ¡En tot Espanya just tres diputats! ¡Serà ferest dins ses Corts amb aquesta tralçada de diputats! ¡Negú porá moure un peu senza demanar-li permís!

¡En Lerroix instrument des liberals de Madrid!

Dimars de s'altra setmana s'Ajuntament de Barcelona celebrá sessió; i, com es primer Tinent de Bal·le és lerrouxista, un tal Pich, s'alsa un Retgidor regionalista i demana que, havent demostrat ses eleccions de dia 8 que es lerrouxisme no és sa majoria de Barcelona, pertocava an En Pich dimitir sa Primera Tinencia. En Pich no estigué conforme; i, per veure que ells no havien perduda sa majoria, va anar a retreure si es regionalistes s'eren aliats fins i tot amb sos caciquistes per derrotar En Lerroix, i que s'eren aliats fins i tot amb «un homo tan funest com el senyor Granyer, es cacic de Sans», Retgidor des partit Lliberal.

¡Bona la va haver feta En Pich anant a ponyir tan a la babal·lana En

Granyer! Ell En Granyer s'alsa i pren la paraula i enflocà an es lerroxistes tot aquest enfilai de costerades. Escoltau-lo an En Granyer descapdellant contra En Lerrox: «El partit radical (es lerroxistes) ha perdut la memoria. El partit radical no recorda que'l Sr. Lerrox l'enviaren de Madrid a Barceloua consignat als meus quefes... —Aquestes paraules promouen un gros rebumbori entre es radicals que protesten i criden i insulten En Granyer, que, en lloc d'acovardar-se, se posa a cridar més fort i los diu: «A nosaltres, els quefes del partit liberal ens donaven la consigna de votar els radicals en les eleccions que sobrevenien; i a les-hores el Sr. Lerrox, el partit radical, acceptava de molt bon grat els vots dels caciquistes. Nosaltres, els caciquistes, jo, el cacic de Sans, ajudàrem als radicals contra la Solidaritat.»

El senyor Juncal.—I ça quant li han pagat?

(Protestes generals. El president crida a l'ordre al senyor Juncal i l'invita a que mediti millor les paraules.)

Diu el senyor Granyer.—Jo tinc molts recados del senyor Lerrox donant-me les gracies per la nostra cooperació. Publicament digué el senyor Lerrox d'unes eleccions, «que habiau sido ganadas gracias a Granyer.»

El senyor Juncal.—Jo no he sentit mai això.

El senyor Granyer.—Si aleshores S. S. encara no havia arribat a Barcelona! (Grans rialles.) Als nostres casinos els quefes ens enviaven paquets de candidatures radicals amb l'ordre de votar-les i ajudar-hi en lo possible; a leccions provincials en que lluitava en Guerra del Rio, si va triomfar, fou pels vots nostres.

Lo que hi há, senyor Pich, és que aquells quefes nostres, dels quals abomino, han desaparegut; que ara no hi ha caciquisme, perque els petits es fan grans i jo so quefe de mi mateix i penso amb el meu criteri. I lo que si vos pué dir a vosaltres que ara mal-parleu dels caciquistes, que si no hagués sigut pels caciquistes no hi hauria partit radical. (Grans protestes dels radicals.)

Ja sé que alguns lliberals de la vella escola encara voten als radicals, però jo i els meus amics, que no som radicals ni som de la Lliga, hem votat als més afins i els més afins han sigut els candidats de la Lliga.»

Elsenyor Dessy ataca al senyor Granyer retreient-li la vara de tinent d'alcalde, fa una calorosa defensa del procedir dels regidors carlins, i en quant a la victòria electoral de la Lliga diu en tò solemne que és «el último triunfo, la última victoria, el último suspiro, el Ocaso de los Dioses». (Rialles a la dreta.)

Rectifica breument el senyor Andreu.

El senyor Pich, per a minvar l'efecte formidable produït en els radicals per la catilinaria del senyor Granyer, diu que lo que ha dit aquest, «són argucies» i que devia tenir més respecte al senyor Lerrox i no dir sí venia consignat o facturat.

El senyor Granyer replica que no ha fet més que sentar fets, i els fets eren que els quefes del partit liberal donaven ordres repetides de votar als radicals. «Nosaltres—diu—hem donat dies de gloria al partit radical (gran protestes dels radicals) i aleshores ens trobàveu bons i dèieu que ho fèiem molt bé, malgrat esser caciquistes.» (Més protestes.)

«Al senyor Dessy—afegeix—no li contestaré res, perque ja'ns coneixem prou: a les hores érem caciquistes tots dos. Ara jo no tinc amo i ell sí.»

Amb això s'acabà s'interpel·lació.

Tot això els entaferrà En Granyer an es lerroxistes. Ja els hauria convingut més no anar a ponyir aqueix vesprer! ¿S'és vist res més ridícul que

sa situació d'En Lerrox i des radicals respecte des caciquistes majors de tota Espanya, es lliberals, En Moret?

¿E-hu veis com es mateixos lliberals confessen que és ver lo que sempre hem dit d'En Lerrox, lo que en diguérem dissapte passat, això és, que En Moret l'envià a Barcelona per descara-butar sa potranca an es regionalistes? En Granyer e-hu ha confessat ben clar i llampant, i mos ha donades unes entre-senyeres ferestes d'aqueixa secreta i íntima aliansa d'En Lerrox, republicà furiós, amb sos monárquics caciquistes de Madrid.

¿Qui és que fa aquí es paper més oiós, més lleig? ¿En Lerrox, republicà revolucionari, fent es joc des monárquics, Ministres del Rei? ¿o es Ministres del Rei enviant un inimic de sa Monarquia i de s'orde públic a encendre es foc revolucionari dins una ciutat tan inclinada a sa revolució com Barcelona? i ¿tot per tair ses comes a un moviment polític que no tenia res d'antidínastic ni anti-social!

Es lleig, ben lleig es paper d'En Lerrox! pero encara hu és molt més es paper d'En Moret i demés centralistes de Madrid. En Lerrox no tenia res que perdre ni comprometia res més que ell mateix rebent sa missió que va rebre d'En Moret. Qui se deshonrava i comprometia greument era En Moret, i comprometia sa Monarquia i sa causa de s'orde i es pervindre de Barcelona. Ses forces revolucionaries a-les-hores estaven desfetes, desgavellades completament. Basta dir que es regionalistes, que llavò presentaren candidatura de Diputats a Corts per primera vegada, l'any 1901, triumfaren a Barcelona per quatre o cinc mil vots; i ara, per triumfar-hi, se'n necessiten vint i quatre o

vint i cinc mil. Ara En Lerrox amb vint i dos mil es sortit derrotat. Idò bé, En Lerrox arribant a Barcelona amb sa forsa des Govern del Rei, amb sa forsa d'En Moret, que li abocà tot lo que s'era mester per porer remoure i alsurar ses multituds revolucionaries, amb so seu talent organizador i enlluernador d'ignorants i biduïns, va arribar a posar en peu de guerra aquelles multituds, fent-ne un exercit formidable ¿a favor de qui? ¿de sa Monarquia? ¿de s'unidad nacional? de sa causa de Espanya? No, aquell exercit formidable no era, no servia, no serví ni ha servit per res d'això, sino cuantra es bon nom de Barcelona i d'Espanya. Sensa aquelles forces revolucionaries, organizadas així com arribà a organisar-les En Lerrox amb so costat que En Moret i es centralistes de Madrid li feien, amb sos rois de diners que li abocaven; sensa aquelles forces tan ben organizadas i multiplicades, no hi hauria haguts sa serie de rebumboris que hi haguts a Barcelona desde l'any 1902, vagues revolucionaries, vertaderes batalles per carrers i plassas, sa *setmana trágica*, ets escándols a sa Casa de la Ciutat en poder des lerroxistes, que hi establiren la Serra-Morena, un robotòrum es més horrible i desvergonyit. ¿Tal volta aqueixes forces revolucionaries no han deshonrada Barcelona davant tot lo mon, fent-ne sa ciutat de ses bombes i des rebumboris, fent-ne fogir la gent? ¿Tal volta aqueixes forces revolucionaries no son estades i son encara una taca, una ignominia, un perill i una amenssa per Espanya?

Idò bono, ¡això és s'obra d'En Moret (Deu l'haja perdonat) i des centralistes de Madrid!

¡Quina vergonya! ¡Quina brutor!

DE TOTES ERBES

La prinsesa Aineta¹

Això era un Rei que tenia tres fiis, En Lau, En Sion i En Bernadet.

Quant foren garruts, son pare les diu:

—Tindrà sa Corona aquell que dins un any i un dia se'n venga casat amb s'al·lota més garrida, més llesta i més xaravel·la, perque no'n venguen amb gent lletja, aturada ni mújola.

Poreu fer comptes si degueren badar bons uis aquells revel·lers davant tals comendacions.

—¡Hala idò! les diu el Rei. Preniu un cavall i un bossot de dobles de vint i a córrer la gandaina manca gent!

En Lau, En Sion i En Bernadet e-hu feren així. Se'n van a sa Tresoreria a omplir un bon serró de dobles de vint d'aquelles tan grogues i tan agradoses, prenen un bon cavall per hom, e-hi peguen bot, i ¿de d'allà a córrer el mon.

Camina caminarás troben un entreforc de tres camins, i diuen:

—¡Prenim-ne un per hom, i d'aquí un any i un dia aquí mateix mos trobarem amb sss nostres dones, i mos presentam llavò a mon pare per veure de qui ha d'esser sa corona!

Així hu feren, i —¡A-Deu! —¡a-Deu! —cadascú pren es seu camí, i ¡cap enviant a cercar una al·lotella, garrida, llesta i xaravel·la!

I vos assegur que tant un com s'altre e-hu feien de tot de tot per cercar arreu arreu al·lotes i més al·lotes que anassen casadores.

De casadores en trobaven més que no'n volien; de garrides i llestes i xaravel·les ja no'n trobaven tantes.

I les succeia an aquells fiis de Rei que, com en trobaven cap de ben

¹ La'm contaren N' Antoni Gorrít de St. Llorens des Cardessar, madó Francina Camps de Puigpunyent i els germans D. Pere i D.ª Francisca Morell i Fortuny de la Ciutat de Mallorca, quant eren al·lotons.

garrida, llavò no era llesta, era una blaia, una beroia, una moia; i si era garrida i llesta, llavò era aixuta, alisa i mújola, que no hi havia que li tregués paraula i sempre semblava que havia venut a espera.

¿Que me'n direu? Ell En Lau i En Sion s'arribaren a cansar de tant de cercar al·lotes i de no trobar-ne així com son pare los ho havia comanat, fins que a la fi s'aferraren amb sa primera que los va venir davant: En Lau amb una tal Susaina, garrida així mateix, pero que no tenia tranc per res, i que li porien fer creure que la Mare de Deu havia nom Juana, i En Sion s'aferrà amb una tal Cloris, que de còs tampoc ne era gens tiradora, pero que era més aixuta que un suro i més aturada que un ase veí que ja no's pot moure ni bategar.

Un i altre se casaren amb aquelles mellengues, i giraren en eòva cap a s'entreforc de tres camins, amb tot i que encara hi mancaven dos o tres mesos per cumplir-se s'any i es dia que s'hi havien de trobar amb En Bernadet; i allà se feien ses sopes tots quatre plegats, fent pagar la festa an es serró de dobles de vint de carassa que, naturalment, com sempre en treien i no n'hi posaven, se feia avall se feia avall de cada dia una cosa de no dir.

I lo que trobaren més gros En Lau i En Sion, que En Bernadet no comparegués, i deien desiara:

—¡Ara hu veurem si no compareixerá fins es darrer dia! ¡Ara hu veurem quina casta d'al·lota haurà trobada! ¡quina casta d'al·lota mos menará!

En Bernadet, com En Lau i En Sion, va prendre p'es seu vent ben atacat cap a cercar s'al·lota que li establia per arribar a sa Corona una al·lota garrida, llesta i xaravel·la.

I vos assegur que hi anava ben uis espolsats i que cercava ben arreu per tot i que'n feia poques de lløbades. Allà on li acusaven que hi havia una

al·lota gens prendora, tael ja s'hi espitxava.

Pero també li succeia que no'n trobava cap que tengués ses tres qualitats bones de garridesa, llestesa i xaravel·leria.

Ses garrides llavò eren blaies o aturades, i ses llestes justament no eren gaire miradores, i ses xaravel·les tenien també bony o bua.

I heu de creure i pensar i pensar i creure que un dia que l'homo se'n anava ben apressat d'una ciutat a una altra amb una brusca ben espessa que feia, d'aquella que li diuen *ciadeta de capellá*, i amb un oratgí d'aquell que taia allà on toca, me topa una jaieta retuda de fret i de veitura a sa vorera des camí que demanava adjutori tremolant com una fuia de poll.

Com En Bernadet veu allò atura es cavall, pega bot en-terra s'acosta a sa jaia i ja l'ha escomesa.

—¿Què és això, germaneta? li diu.

—¡Què ha d'esser, senyoret! diu sa jaia. Que de gelada que estic, m'he haguda de retre! ¡No puc donar passa! ¡Es fret m'ha presa! ¡l passa gent i gent, i negú se compateix de mi! Bé en demán d'adjutori, pero negú me'n dona.

—Bono! diu En Bernadet. ¿l què és que voleu? ¿Que sou d'aqueixa ciutat d'assí prop.

—Sí, senyoret! diu sa jaia. Som una pobre viuda amb tots es meus fiets i fietes que són morts, i estic a una mica de casull, que m'hi deixen estar per amor de Deu i visc de captiri.

Com En Bernadet sent allò ¿que fa ell? Posa sa jaia a ses anques des cavall i ¡cap a la ciutat! La du an es seu casull, li posa dins sa mà un quern de dobles de vint, se'n va an el Sr. Rector d'aquella Parroquia i li deixa un quern d'aquelles rol·lanes grogues tan agradoses per que assistesca, en esser necessari, an aquella jaia; se'n torna a sa jaia, i li diu que, en haver acabades aquelles dobles de vint, que vaja an el Sr. Rector i n'hi donará més.

Aquella jaieta poreu fer comptes si hi degué romandre ben agráida i satisfeta d'En Bernadet.

Plorava d'alegría, i no s'aturava de dir:

—¡Que Deu i la Mare de Deu le hi paguin, senyoret, tot això que ha fet i fa per mi! ¡Haurá d'esser Deu que le hi pac! ¡jo no som capaç ni tenc possibles! Pero ¡mir-se senyoret! si som bona per res, que man feines!

Aquí En Bernadet se'n pensá una de bona.

—Ses jaies, va dir, son el diantre per sebre coses devegadas. ¿Qui'm diu que aquesta no sapiga lo que jo fins ara no he pogut trobar? Poría esser molt bé que'n sabés qualcuna d'al·lota tal com jo l'he mester! Poría esser molt bé que'm sabés donar camí per trobar-la!

Dit i fet, se gira a sa jaieta, i ja li diu:

—Germaneta, vos me deis que no sabeu com agrair-me lo que jo he fet per vos.

—I ben ver que és, senyoret! diu sa jaia.

—Idò mirau, diu En Bernadet, poría esser que me poguésseu fer un favor molt més gros que no es que jo vos he fet, que tampoc no hu és massa.

—¿Quin favor? diu sa jaia. ¡Diga, senyoret! ¡veiam si le hi poría fer!

—Idò veis, germaneta, diu En Bernadet, aquí on me veis som fii de Rei i es caga-nius: som tres germans, i mon pare mos ha enviats cadascún a cercar al·lota per casar-mos-hi; i es qui dins un any i un dia s'hi present amb s'al·lota més garrida, més llesta i xaravel·la, aquell tindrà sa Corona. Jo fa mesos que cerc tal al·lota, pero no'n trob cap que tenga totes aquelles perfeccions. ¿En sabríeu qualcuna vos que les tengués?

—Prou que'n sé una! diu sa jaia: la princesa Aineta.

—¡Ai la princesa Aineta! diu En Bernadet. ¡No l'havia sentida anomenar mai. ¡I on devers cap-lleva i de quines egos vé aquesta Princesa?

—Veu, senyoret, diu sa jaieta, prenga cap a llevant i sempre cap a llevant, que és d'on surten es dies. Com haurà caminadet set dies, trobarà una paretota que taia es camí. A un forat d'aqueixa paret, si hu mira arreu, trobarà un niu d'aranya. E-hi puny, s'aranya sortirà, la fa botir des niu sense espanyar es niu; mata s'aranya, la fa miques, les mescla amb pols d'en-terra ben fina ben fina, tira aquell polsim an aquell niu d'aranya, i tot d'una s'hi farà un portal, just que vossa mercè puga passar, s'hi afica dedins, i que no s'atur fins que topará a s'enfront que hi haurà una porteta. Toca, li obriran i allà es ca-la princesa Aineta, s'al·lota més garrida, més llesta i més xarrel·la que hi ha baix de la capa de Deu. I mir-se, senyoret, per coses rares i estranyes que veja dins aquella casa, no's retgir ni afluir gens fins que haia haguda la princesa Aineta.

¡O que hi va estar de content i satisfet En Bernadet com sentí tot aquell pla que li feia sa jaieta! Li posa dins sa mà un altre quern de dobles de vint, pega bot dalt es cavall, i esperonada i altra cap a llevant, com un estel.

Dissapte qui vé veurem, si Deu ho vol i Maria, com li va dir an En Bernadet devers ca-la princesa Aineta.

(Seguirá).

JORDI DES RECÓ

¡Quina Pobital!

(Segueix)

X

¿No heu sentit a dir mai que es cor no és traïdor? Jo no m'aficaré a endardellar si contenen veritat sencera aquestes paraules; però lo que vos asseguro és que an En Miquel es cor no l'enganá com tenia por de qualque desgracia grossa. Ell heu de sebre que estava, fa uns quants dies, refredat, i el se'n han hagut de dur a la vila perquè té un *costipat fort*, i no saben que será.

N' Aina-Maria, poreu fer comptes, está tota retgirada i no sab que li passa com veu per primera volta malalt dins ca-seua, i justament malalt es qui hu és tot per ella, sa nineta de sos uis, sa vida de sa seua vida... I com considera la cosa, llansa esglaiada un sospir i embrolla aquestes terribles i corgeladores paraules:

—¡I si En Miquel se moria...!!!

I com, a's mig d'aquella idea funesta, gira sa vista a sos infants, llavonses sí que s'escarrufa, creguent-se ja veure-los sense pare; i a-les-hores es seus uis són dues fonts, i son cor se tanca i li agafa rampa per tot el còs...

¡Pobre Aina-Maria! però sobre tot ¡pobre Miquel! Es metge de la casa, no sabent per on prendre, ha demanada consulta. ¡¿Sabeu què es sortit de sa consulta? Idò que, per lo que puga esser, ¡confessat i combregat tot d'una!

¡O quin clau per sa madona Aina-Maria! Tot amb u romp en plorar com una nina petita, i queda mig desmaiada i perd ses forces i sa color, just així com se tors i se mostia sa floreta que l'invest i l'estamanetja un cap de vent desfet. Però llavó la dona aixeca sa vista al cel, alsa el cor a Deu, invoca la Puríssima, i se revesteix de coratge, torna una dona nova. No li fuig sa tristia ni s'angunia; però sa fortaleza i sa resignació li entren, i amb aquestes dues no hi ha que tèmber.

Es de So'n Fil-d'or no sabien res; i tot d'una que'n tenen noticia, se posen en camí, i... poreu fer comptes ¡quina arribada! ¡O quin tremolor que's agafa com veuen es joc tan mal parat! I ses llágrimes que ja redolen cara avall de bona manera!

Però no és hora de fondre-hu tot en ploraies i llaments: que, si es malalt encara está clar, no sabem que farà d'assí a mitja hora... ¡Pobre Miquel! que se sent tombat i abatut, i s'encén de febre, i es seus pits son com unes manxes de ferrer, i desiera li venen acubons, i d'alénar passa una pena fora mida. I ell mateix coneixent s'estat en que's troba, demana que el sagramentín.

I hi va es confés, i hi va es Combregar i s'Extremunció, i hi va es notari; i ais, i gemecs, i plors i descapdell per dins aquella casa, abans tan quieta i reposada, i ara tota en revolt i dins un marruell esglaiador.

I En Miquel que pert de cada moment, i es capellá que ja li *diu coses*¹, i N'Aina-Maria no pot pus: feta un mar de llágrimes, s'acosta an es capsal des llit, i ses vistes s'encuantren, i senten una ponyida de dolor que'ls atravesa el cor, i ella axampla es braços, i l'abassa, i li tapa sa cara de besades, i la hi remuia de plorar; i En Miquel, invocant el nom de Jesús i de Maria, i fent actes de contrició, i despedint-se de tothom... badaia dins es braços de N'Aina Maria....

No gireu ni de pensament sa vista dins sa *Posada* de So'n Rossinyol, si no voleu que es vostro cor se xap i s'esflori de pena, si vos sab greu plorar com a nins petits.

Ets Amos de So'n Fil-d'or ploren com a desesperats, i veuen es de So'n Rossinyol i redoblen es sospirs; però se topen llavonses amb N'Aina-Maria, i perden s'alé de tot.

Ventura que, com a bons cristians que són tots, aviat alsen el cor a Deu i consideren que és Deu que ha disposat aquesta mort i que Ell és Pare amorósíssim que mos estima més que no mos estimam noltros mateixos, que mira p'es nostre bé més que negú i que Ell sab que fa, i no pot errar. Això atura aquella pobre gent de So'n Rossinyol de desesperar-se. Ploren sí a les totes perquè no hi poren fer demés, però ploren resignats i beneït sa mà de Deu, que, si d'una banda los atabuixa, de s'altra los agombola i los conforta, fent que aquella tribulació tan grossa que els engruna es cor, sufrint-la amb resignació, los serveca meravellosament per guanyar el cel, a on se tornarán aplegar amb En Miquel per no separar-se mai mésper tant com Deu será Deu.

XI

Diumente varen *tenir es dol*² d'En Miquel, i ¡mirau que n'hi va anar de gent!

Sa casa estava plena de gom en gom, i poreu fer comptes si n'hi degueren passar de parts-de-rosari.

I ¡si haguésseu vist s'enterro i l'ofici! Una persona no sabia si era més d'admirar sa gentada que hi va concórrer o sa llumenaria que hi havia.

¡Ditxós ell si se'n aná tan acompanyada d'àngels sa seua animeta con se'n hi aná son còs de persones amigues!... Piadosament porem creure que va esser així, perquè En Miquel era un homo de bé en tota l'orde, un d'ets amos joves més avenguts, i no tenia negú enutjat; tothom l'estimava. I... ¡N'Aina-Maria que és viuda!

La véssu per So'n Rossinyol, vestida de negre, que a estones feinetja per distreure-se; i assetsuaixí sa feina li cau de ses mans, se posa a mirar en

¹ *Dir coses* a un malalt greu és a Manacor agonisar-lo, fer-li la recomanació de l'ànima.

² A Manacor, en morir-se un, ademés del Rosari que li passen el dia de la mort i llavó el funeral, el primer diumente qui vé, la gent va a resar una part de Rosari a la casa del mort desde toc de *Sanctus* fins a toc de *Vespres*. Aquest Rosari el resa cadascú tot sol, i, en haver-lo acabat, se'n van fent capada a la família des mort, que seuen devora la porta *aguantant es dol*; i los diuen es qui se'n van: —*El cel lo vegem! Deu vos do vida! Això és tenir es dol* d'un.

terra, alsa sa vista al cel, gira ets uis a son entorn i queda abillada...

Creisme! es dia que's va casar, tan gaiarda com era i tan endiumentada com anava, no feia tanta de planta com ara.

Llavonses era una floreta que només havia vist sol de maig i que just s'era ballugada amb ses besades des ventitjol: ara es una flor acabada de fer, que no l'espanta vent ni aigo, ni's sol des gost, ni ses gelades des janer, ni's mestrall ni sa tramuntana. Llavonses tot li deia en popa, i no volia gaire mèrit mostrar-se tot una dona a's mig de tanta de baldor i gaubansa.

Ara que se'n ha duita una sambatuda tan feresta amb sa mort d'En Miquel, el cel sia ell i tot los morts, ara se demostra més dona que mai; i, en lloc de perdre es coratge davant tanta de fortuna, en cobra que no és de dir.

Miraula, si no, vestida de negre, tan gran, tan ben taiada, tan galanxona, amb tot i haver doblegats es trenta, amb aquell còs que es gipó li treu, amb aquells braços tan fins, amb aquella cara de sol ixent, amb aquells uis que li ballen a pesar des rois de llágrimes que n'han brollat.

¡Que'n diu de coses aquella cara seua! No riu ni deixa anar sa gaubansa d'altres diades, però és es mirai d'un cor gran, fort i ple d'amor, i d'un enteniment clar i enlairat.

Mirau-la abillada, com vos deia, i hi lletgireu es soscaires i congoixes que ha sofrides sa seua ànima sens decaure; e-hi destriareu per on passaren tantes de llágrimes calentes i resplandents com l'amor verdadera, crestai de pursa i flama ardent de vida.

Miraula, i endevinareu lo que passa dins son cor i son enteniment: pensa amb En Miquel i prega p'En Miquel i se creu tenir-lo davant, ara vestit així com el se'n varen dur, suara així com anava cada dia. Més alló li fuig i sent tota sa seva soledat. Ja no'l veurá pus venir-se'n amb sos missatges a cercar dinar, ni anar-se'n dematí dematí an es camp; ja no li porá contar ses coses que li han passades, ni dirli es secrets de son cor, ni tenir aquelles converses tant dolces, tant divertides sobre ets infants.

Tot assò i moltes d'altres coses pensa, considera i examina; però a's temps que's recorda d'ets infants, entren ses dues nines que menen es nin petit per sa mà; i, com les veu ¡si que se refresquen ses naïres de son dolor! i romp en plors, i s'axeca i los abraça, i los besa i les estreny damunt son cor, i des cap d'una estona diu un pare-nostre, i queda una mica aconortada pensant que la mort és sa nostra planeta, i que Deu, que dona la vida i la lleva com vol, totes les avé i no'n fa cap d'esguerrada.

XII

Sa jovintut tot ho venç, i més una jovintut com sa de N'Aina-Maria; però sa veïesa, en pegar sopegada, no se'n aixeca. Això passá ni més ni pus an ets Amos de So'n Rossinyol.

Sa mort d'En Miquel, al cel si ell, que prová tant sa fortaleza i sa virtut de sa seua dona, los causá tanta de tristia, que comensaren a perdre ses forces, i se rendiren i no mes hi va haver un mes d'un a s'altra, des morir-se. Se varen morir estregolats de sa pena i desconort d'haver perdut aquell fiet seu que tant estimaven i que era s'estaló de la casa.

I tothom compateix sa Madona jova, veint-li córrer aquella turbonada tan desfeta i aborronadora.

¡Pobre Aina-Maria!... ¡romandre tota sola dins aquella casa, i haver de donar cap a infants i a missatges, i cuidar de tot!

I ara mirau que diuen En Mendai i En Monseriu, dos missatges de So'n Rossinyol, que se'n van a llaurar.

—Un homo casat, diu En Mendai, que's mor jove, se'n hauria de dur ets

infants i sa dona.

—Ja tens raó! diu En Monseriu, i aumanco no passarien proferia per assí.

—I si és ver! diu En Mendai. Figure't sa nostra Madona quina la correrá sense l'amo'n Miquel, que Deu tenga, ara que's veïets se son morts.

—Sa Madona está rica! diu En Monseriu. ¡Si encara totes ses viudes poguessen plorar amb sos seus uis!

—Si tu sabesses lo que jo sé, diu En Mendai, no hu sé si hauries gastada aqueixa paraula!

—¿Que hi ha res de nou? diu En Monseriu.

—Maldement no hi hagués tant! diu En Mendai. ¿Sabs es cunyats de sa Madona: es de So'n Tafona, es de Sa Teulera i es de So'n Polleta? Idò bono, aqueis aliardos ¿que no endevines quina la s'han pensada?

—¡Qui sab! diu En Monseriu.

—Idò de destruir sa nostra Madona! diu En Mendai.

—¡I com? diu En Monseriu.

—Jo t'ho diré! diu En Mendai. Tu no estaves assí com se casaren?

—No encara, diu En Monseriu.

—Idò has de pensar i creure, homo de Deu, diu En Mendai, que, una vegada casats un després s'altre, els arrendaren una possessió per hom, los donaren es maneig corresponent i diners per córrer, i feren una escriptura mentres se daven per contents i satisfets ab lo que havien rebut i que los havia de servir de part i lletgitima. Idò bé, ara volen que allò que los daren, siga just un do, i per lo tant pretenen fer altra volta partions de lo que era romás per l'amo'n Miquel, que Deu tenga.

(Acabaré)

PAU FORA-EMBUIS

Secció local

Dimars, dimegres i dijous e-hi hagué a la Parroquia Coranta-Flores en honor de St. Jusep, que resultaren solemníssims i molt concorregudes de feels. Es una fundació de doña Elisabet Bonet i Truyol, al cel sia ella i tots los morts.

Demá a s'esglesia de la Sta. Família hi haurá missa y comunió general a les vuit p'ets associats a sa *Visita Domicialitorta*, i es vespre exercici solemne amb ses *Capelletes*.

Mos diuen si la setmana passada un cabriós mossegá una cabra, la qual acabá ets alens després de passar molta de pena. La gent no's poria acostar an es pobre animal, perquè s'afuava a tothom i fins se tornava a ses parets.

Ara la gent se'n va més descansada p'es carrer i p'es camp des que el Sr. Bal·le ha fets emmorrallar es cans. Lo que interessa que ses ordes del Sr. Bal·le s'observin, i troncada an es primer que no les observi!

D.ª Catalina Bill-lloc encara fa llit. Que Deu li aument sa milloransa.

Es sembrats que nasqueren bé, van ben bons fins aquí, gracies a Deu. Si segueixen sempre així, encara n'hi pot haver un bon any. Deu hu fassa, si convé.

Ses figueres ja comensen a moure, treuen fuies i qualque figó flor; i ses vinyes també se desxondeixen. ¡Alerta a qualque gelada!

Ets amel·lons i ses garroves tampoc no vau malament.

Lo que an es parèixer convendria a caramull, que mos fés una saó d'aballons d'aquelles més acorades, a fi de que vinyes i abres poguessen arribar bé s'esplet.

¡Que el Bon Jesús mos envii coses que convinguen!

Hem sentit fer grans alabances de s'encals que doná dins s'Ajuntament a un des Retgadors republicans es nostro bon amic l'amo'n Monserrat Truyols, digníssim Primer Tinent de Bal·le, sobre un adob fet a un des bancs que es nostro Manific Ajuntament te a l'esglesia parroquial. Aquell republicà sembla que volia posar til·les an aquell adob, just perquè se tractava de coses de l'Esglesia. Sa nostra enhorabona a l'amo'n Monserrat.